

TONG YULDUZI

O'zbekiston bolalari va o'smirlarining gazetasi

Gazeta 1929 yil 1 avgustdan chiqqan boshlagan

№ 34 (66315)
2001 yil 24 avgust, juma

Sotuvda erkin narxda

Qushdan so'rabdilar: erk nima? Qush javob beribdi: Qanotlarim toluncha uchish. Arslondan so'rabdilar: erk nima? Arslon debdi: Hushyorlik. Insondan so'rabdilar: Erk bu nima? U javob beribdi: Erk bu yurak. Inson yuraksiz yashay olmaganiday, **ISTIQLOL** erksiz, tutqunlikda

ham yashay olmaydi. Shuning uchun o'z Vatanini ozod, xalqini erkin ko'rishni orzulagan Usmon Nosir, Cho'lpon, Abdulla Qodiriy, Fitrat singari xalqimizning mard o'g'lonlari ozodlik yo'lida o'z jonlarini qurbon qilganlar. Afsuslar bo'lsinkim, ular yurtimiz ozodligini ko'rishdek baxtdan benasib bo'ldilar. Ularning muqaddas qoni evaziga bugungi kunda O'zbekistonimiz mustaqillikka erishdi. Biz bugungi yosh avlod buni hecham unutmaymiz, ularning porloq xotiralari dilimizda mangu yashaydi. 31 avgustni Shahidlar xotirasini yod olish kuni, deya e'lon qilingani ham bejiz emas...

Hademay Mustaqilligimizning o'n yilligini keng tantana qilamiz. O'n yil! Tarix uchun oz vaqt bo'lsa-da, lekin necha yuz yillar davomida erisholmagan yutuqlarga erishdik. Eng quvonarlisi, biz yoshlarga e'tibor kuchaydi. Bilimli, ilmi yoshlar bo'lib kamol topishimiz uchun juda keng imkoniyatlar yaratildi. Istaak, turli yo'nalishlarda gimnaziya, kollej va litseylarda o'qiyamiz, istaak, chet ellarda tahsil olishimiz mumkin. O'ta-onalarimizning aytishlaricha, bunday imkoniyatlarni ular hatto tushlarida ham ko'rishmagan ekan...

Shunday o'yyu xayollar og'ushida uyga qaytarkanman, ko'chada qo'shnimizning Zohir ismli o'g'ilchasini uchratib qoldim. Kechagina ko'cha changitib yurgan bolaga sira o'xshamasdi u. Engida oppoq ko'ylak, qop-qora kostyum shimini chang

tegsa-tegmasa dam-badam qoqib qo'yar, papkasini yeru ko'kka ishonmasdi...

Ha-ya, yaqinda maktab boshlanadi, 1-sentyabr qo'shaloq bayram. Kimdir ta'til kunlarini kun sanab o'tkazgan bo'lsa,

MEYING TASAVVURIDA

kimdir ta'tilning hecham tugamasligini istaydi. Zohir ham bu yil 1-sinfga chiqadi. shodligining cheksizligi shundan. Ko'rgan odam uning baxtiyorligidan quvonadi. Aka-opalariga xavas qilib, tezroq katta bo'lib, maktabga borishni orzu qilgan bola bugun orzusiga erishmoqda. Orzuga ayb yo'q deyishadi. Uning nimalarni orzu qilayotganiga bir quloq tuting-a: «Xudo

xohlasa, menam akamdek Amerikaga borib o'qiyman. Meniyam katta bo'lsam o'z firmam bo'ladi...» Zohirjonning niyatlari ijobat bo'lsin, deya astoydil niyat bildirdim.

Jonajon maktab! Yaqinginda bag'ringdan yuzlab qaldirg'ochlaringni uchirma qilganding. Bugun esa undan-da ortiqroq polaponlarni issiq bag'ringa olyapsan. Peshvoz chiq, kutib ol. Sening iliq bag'ringa yana minglab o'g'il-qizlaring oshiqmoqda. Ularga bilim, ta'lim-tarbiya berishda charchama. Chunki barkamol avlod-O'zbekiston taraqqiyotining poydevoridir. **Adolat G'AYRAT QIZI.**

ISTIQLOL TENGDOSHIMAN

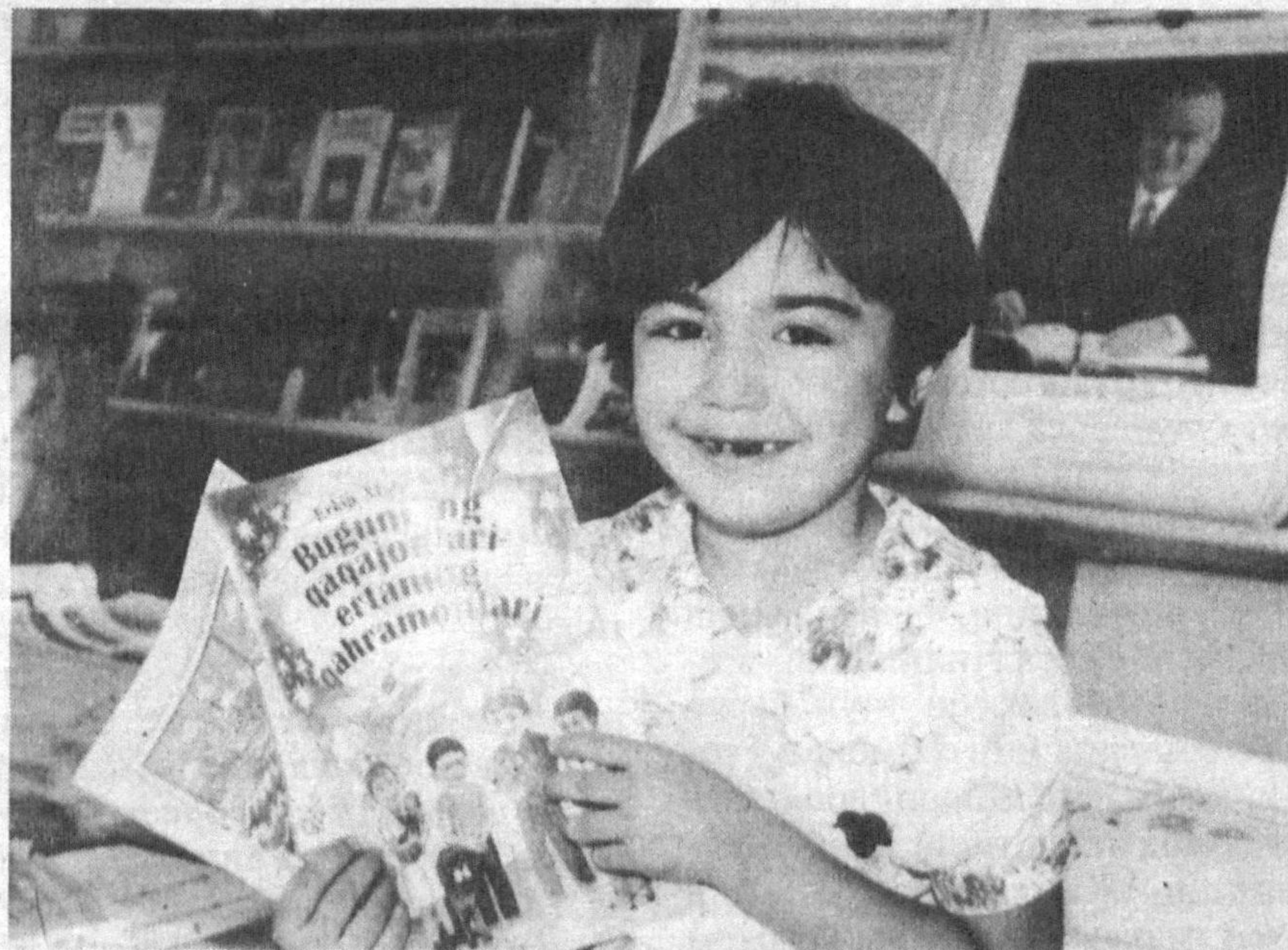
Men Vatanimiz mustaqilligi e'lon qilingan kunda - 1991 yil 1 sentyabrda tug'ilganman. Hademay 10 yoshimni qarshilayman.

Bu yil Toshkent shahar, A. Ikromov tumanidagi Ahmad Yassaviy nomli 203-maktabning 3-sinfini a'lo baholar bilan tugatdim. Bundan keyin ham faqat a'lo baholarga o'qib, Prezident bobomiz orzulagandek barkamol, xalqimizga munosib farzand bo'lishga va'da beraman.

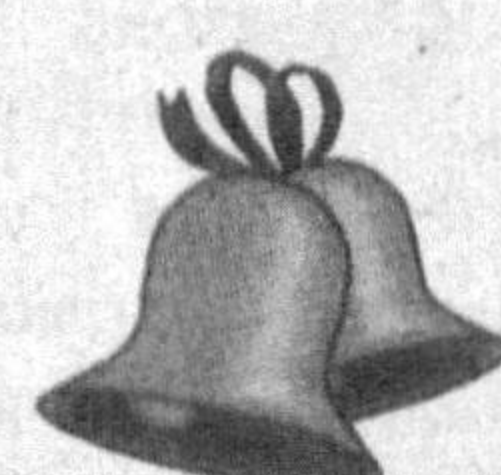
Odiljon O'TKIRJONOV.

ASSALOM, MAKTAB!

*Hayajon bosadi, vujudim titrar,
Issiq quchog'ingga talpinar yurak.
Qo'lida kitobi, sen tomon shoshar,
Yuzida tabassum, jajji kelajak!*

Respublikamiz istiqlolga erishgandan so'ng barcha jabhalarda bo'lgani kabi ta'lim sohasida ham bunyodkorlik ishlari yanada avj oldi. Shu yillar davomida juda ko'plab litseylar, kollej va maktablar qad rostladi. Mustaqilligimizning 10 yilligi arafasida ham shahar va qishloqlarimizda qurib, foydalanishga topshirilgan bir qancha yangi maktablar o'z egalarini kutib oladi.

Bu xususda Xalq ta'limi vazirligi ta'lim jarayonini ta'minlash boshqarmasining bosh iqtisodchisi Hayatulla aka Ubaydullayev quyidagilarni gapirib berdilar.

- Joriy yilda respublikamizning turli burchaklarida ko'plab yangi maktab, qo'shimcha bino, qo'shimcha sinfxonalari qurildi. Ular shu yilning 1 sentyabrida

O'QUV DARGOHLARI EGALARINI KUTMOQDA

o'quvchilar ixtiyoriga topshiriladi.

Jumladan, Qoraqalpog'iston Respublikasi, Qonliqum tumanida 216 o'rinli 5-maktab, Qorauzoq tumanidagi Quralla dehqon fermer xo'jaligida 216 o'rinli 22-maktab ishga tushadi. Yaroqsiz xolatdagi bu maktablar o'rnida zamon talablariga javob beradigan yangi bino barpo etildi. Samarqand viloyatida uchta

maktab homiylar tomonidan qurib bitkazildi. Urgut tumani, O'zbekiston jamoa xo'jaligidagi G'o'z qishlog'ida 360 o'rinli 30-maktab xususiy tadbirkorlar aka-

uka Saidmurod va Saidakbar Nurillayevlar homiyligida qurilib, o'quvchilar ixtiyoriga topshirildi. Nafaqaxo'r Omontosh xoji Mavlonov Nurobod tumani, O'lus jamoa xo'jaligidagi 76-maktabga 150 o'rinli qo'shimcha bino qurib berdi. Narpay tumani Oq oltin jamoa xo'jaligidagi O'lmas qishlog'ida 240 o'rinli 10-maktab Armug'on hissadorlik jamiyati boshchiligidagi

bitkazildi.

Andijon viloyatida yettita yangi maktab, bir qancha qo'shimcha bino ishga tushadi. Shulardan Shahrixon tumani, Naynavo

jamoa xo'jaligidagi 51-maktabga 220 o'rinli qo'shimcha sinfxonalar qurildi. Yana shu tumandagi 420 o'rinli 7-maktab o'quv yiliga shay qilib qo'yildi.

Surxondaryo viloyatida beshta yangi maktab qad rostladi. Sho'rchi tumanidagi 49-maktabdagi sinfxonalar soni esa yana ikkitaga ortdi.

Farg'ona viloyati, Yozyovon tumani, Taqalliq qishlog'ida 8-

Sentyabr eshik qoqmoqda

maktabga 140 o'rinli beshta yangi sinfxona iopshirildi.

Navoiy viloyati, Qiziltepa tumani, Dehqonobod jamoa xo'jaligidagi Zarafshon nomli 320 o'rinli 13-maktab, shu tumandagi Vang'oz jamoa xo'jaligida 140 o'rinli yangi maktab binosi o'quv yiliga hozirlab qo'yildi.

Ushbu ko'rsatgichni barcha viloyatlar misolida uzoq davom ettirishimiz mumkin. O'ylaymanki, har bir qurilgan yangi maktab binosi o'quvchilarni o'qituvchilarga birdek ma'qul bo'ladi.

Feruza ODILOVA
yozib oldi.

- Жаббор ака, Ўзбекистон мустақилликка эришгач, оммавий ахборот воситалари ҳам жуда тез ривожлана бошлади. Айнан далиллар асосида қарайдиган бўлсак, анчагина ютуқларни қўлга киритдик дея оламизми?

- Албатта. Агар 1990 йили Республикада 279 марказий ва маҳаллий даврий нашрлар, 4 теле ва радиостудиялар фаолият кўрсатган бўлса, 2001 йилнинг январь ойига келиб газета ва журналлар сони 664 тага, теле ва радиостудиялар 52 тага, нашриётлар сони 52 тага етди. Кўшимчалар билан қабул қилинган "Оммавий ахборот воситалари тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси қонуни бу ютуқларни мустақамлайди ва оммавий ахборот воситаларининг бундан кейин демократик асосда ривожланиши учун ишончли ҳуқуқий асос яратди.

Ҳаммамизга маълумки, Мустақилликка эришгунга қадар Республикада битта хотин-қизлар учун "Саодат" журнари, "Оила ва жамият" газетаси, болалар учун "Гулхан", "Гунча", "Карлгаш" журналлари, "Тонг юлдузи", "Класс", "Жеткиншек", ўсмирлар учун "Ёш куч" журналлари мавжуд эди.

Эндиликда хотин-қизлар учун "Санам", "Машкура", "Саида" сингари журналлар, "Гулчехралар", "Қизбиби", "Юлдузлар", "Соғлом авлод", "Иқбол", "Дардкаш", "Нафосат", "Бўстон", "Ойдин йўл", "Аёл ва замон", "Аёл олами", "Музьяна" сингари ўнлаб газеталар чоп этилмоқда.

Шу билан биргаликда ҳар йили умумтаълим мактабларининг ўқувчилари учун "Ўқитувчи", "Ўзбекистон", "Билим" ва бошқа етакчи нашриётларимиз томонидан энг замонавий дарсликлар чоп этилмоқда.

Эндиликда нафақат дарсликларнинг мазмуни, балки сифат даражаси ҳам тубдан яхшиланди. Улар жаҳон андозалари талабларига тўлиқ жавоб берадиган даражада нашр этилмоқда.

- Ҳозирги кунда барча ОАВ лари бугунги кун талабларига тўла жавоб бера олишяптими?

- Оммавий ахборот воситаларида ижтимоий ҳимоя, медицина, маданият мавзуларида одамларнинг, хусусан, оддий фуқароларнинг мунозарали, фойдали, ошқора фикрлари кам берилмоқда.

Нашрларимизда аскарлар, зобит-

«АЁЛЛАР ВА БОЛАЛАР НАШРЛАРИ, МАКТАБ ДАРСЛИКЛАРИНИ ЗАМОН ТАЛАБЛАРИ ДАРАЖАСИДА ЮКСАЛТИРИШ»

Яқинда Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисида «Хотин-қизлар ва болалар нашрлари, телевидение ва радио дастурларида оналик ва болалик мавзунинг акс эттирилиши» мавзусида семинар-кенгаш бўлиб ўтди. Олий Мажлис Матбуот ва ахборот қўмитаси раиси Ў.Хошимов, Ўзбекистон телерадиокомпанияси раисининг биринчи ўринбосари Н.Махмудов, Давлат матбуот қўмитаси нашриётлар ва оммавий ахборот воситалари бошқармаси бошлиғи Жаббор Раззоқовлар маъруза билан қатнашишди. Вақтдан фойдаланиб, Жаббор Раззоқов билан оммавий ахборот воситаларининг бугунги кун ҳақида суҳбатлашдик.

ларнинг ҳарбий хизмати, бу ишларга республиканинг адабиёт, фан-техника, маърифат, маънавият ёки бошқа жамоат намоёндаларини жалб этиш ҳақида ибратли мақолалар кам учрайди.

нинг молиявий, моддий-техник ва бошқа муаммоларини ҳукумат тўла ҳал этади, деб ишониш, боқимандачиликни намоён қилиш демакдир. Амалдаги қонунчиликка мувофиқ бу ерда асосий вазифани оммавий ах-

Ёшлар ва аёллар

нашрлари юқоридаги масалалар юзасидан чуқур таҳлилий, ўқимишли материаллар беришлари лозим. Афғонистон, Тожикистон билан чегарадош ҳудудларда хизмат қиладиган болаларимизнинг ҳарбий ҳаёти Республика ёшлари газеталарининг мунтазам мавзуси бўлиши керак.

Давлат янгиланиш жараёнида ОАВ фаол иштирок этишини таъминлаш, қўллаб-қувватлаш учун барча имкониятларни ишга солмоқда. Республика оммавий ахборот воситаларини демократлаштириш ва қўллаб-қувватлаш Жамғармаси ташкил этилган, маълум миқдорда қоғоз ва бошқа матбаа материалларини сотиб олиш учун валюта ажратилмоқда, газета ва журналлар таҳририятларига, нашриётларга, матбаа корхоналарига ва телерадиокомпанияларга солиқ тўлашда бир қатор имтиёзлар берилган. Бироқ, давлат барча ОАВни молиявий таъминлашни ўз зиммасига ололмайди. Газета ва журналлар, теле ва радиокомпаниялар-

борот воситалар муассислари ва нашрларнинг раҳбарлари бажаришлари лозим. Ўтироф этиш керакки, муассисларнинг кўпчилиги ўзлари ташкил этган ОАВнинг молиявий ва моддий-техник муаммоларини тегишлича ҳал қилмай, мазкур масалаларни ҳал этишни ОАВ раҳбарлари зиммасига юклаб қўйяптилар.

Ҳозирги пайтда эса бу муаммоларни ҳал этиш осон иш эмас. Оммавий ахборот воситаларининг фаолияти ўтиш даврида иқтисодиётнинг мураккаб шароитида синовдан ўтмоқда. Газета ва журнал раҳбарлари турли қийинчиликларга дуч келмоқдалар. Қоғоз ва бошқа матбаа материаллари, босмахона хизматлари, электр қуввати, алоқа ва бошқа хизмат нархларининг доим ўсиб бориши, қоғоз ҳамда зарур матбаа материалларини харид қилишдаги қийинчиликлар, ходимлар иш ҳақини доим ошириб туриш зарурияти кабиларнинг барчаси таҳририятлардан жуда катта миқдордаги мо-

лиявий имкониятларга эга бўлишни тақозо қилмоқда.

Агар раҳбар ўз нашрининг иқтисодий таъминоти масалаларини бугун ҳал қилишга қодир бўлмаса, у ҳолда нашр тўла молиявий инқирозга юз тутиши ва фаолияти тўхтаб қолиши мумкин. Кейинги икки йил мобайнида 30 дан ортиқ газета ва журнални нашр этиш тўхтатилди. 40 тадан ортиқ нашрлар эса жуда кам нусхада базур чоп этилмоқда.

Шубҳасиз, соҳа муаммоларини бир-икки буйруқ, фармон чиқариш билан ҳал қилиб бўлмайди. Таҳририятларнинг кўпчилиги янги техника ускуна воситаларига, муҳим янги кадрларни кўпайтиришга, уларнинг ижтимоий, молиявий ҳимоясига жуда муҳтож.

Тилларни билмаслик, соҳа масалалари ҳақида тасавури йўқлиги, турли-туман долзарб мавзуларини ўз вақтида олиб чиқмаслик, ҳозиржавобликда сусткашликка йўл қўйиш газеталар мазмунининг саёз бўлишига олиб келмоқда.

Бу борада Наманган вилоятида тўпланган бой тажрибаларни кенг оммалаштириш керак. Ҳар бир хонадонга, ташкилотга мунтазам кириб бормаган газета газетамиз?

- Обуна масаласига ҳам тўхталиб ўтсангиз?

- Бу - яна бир муаммо. Газета-журналларнинг Республика ҳудудида қайси регионда қанча тарқалишигина эмас, балки аҳолининг қайси қатламлари ўртасида қандай тарқатилаётганлигини мунтазам ўрганиш ҳам долзарб ишдир. Бу ҳақда тадқиқотчилардан мунтазам маълумот олиб туриш керак.

Президентимиз Ислам Каримов алоҳида таъкидлаганларидек:

"Савдо-сотиқ, бизнес керак. Лекин ижод уларнинг соясида қолишига биз йўл қўя олмаймиз. Чунки, мамлакатнинг иқтисодий қудратини, унинг эртанги кунини, бориники, тақдирини ҳам пировард натижада ақл-заковат, маънавият ҳал этади. Моддий, иқтисодий ислохотлар ўз йўлига. Уларни ҳал этиш мумкин. Аммо маънавий ислохотлар - қўллик ва мутелик исканжасидан озод бўлиш, қадни баланд тутиш, отабобларимизнинг удумларини тиклаб, уларга муносиб ворис бўлиш - бундан ортиқроқ ва бундан шарафлироқ вазифа йўқ, бу дунёда. Минтақа муаммоларини ҳал этиш орқали жаҳоншумул муаммоларни ҳал этишга ўтиш керак".

- Суҳбатингиз учун ташаккур.

Муҳаррама ПИРМАТОВА

Ko'ngilning ildizi tutashgan tuproq-Vatandir. Har bir lahzada uning mehrga yo'g'rilgan sehri bizni chulg'ab turadi. Tuproq ostidan samoga cho'zilgan qo'llarday yuksalgan masrur daraxtlar sollanishida, yashil quvonch kabi sachragan maysalarning tebranishida Vatanning surati bor.

Rivoyat qilishlaricha, bir kuni tabib oldiga bir bemorni olib keldilar. Bemorning ko'zlari umidsiz boqar, u nihoyatda behol edi. Tabib uning tomirini ushlab ko'rarkan, undan biror kasallikni aniqlay olmay o'yga taldi. Shu payt hovlida yumush bajarib yurgan ayol o'z tilida qandaydir qo'shiqni xirgoyi qilardi. Bu qo'shiqni eshitgan bemorning ko'z qorachig'ida umid chirog'i yonganday bo'ldi. Haligina sust urayotgan tomiri

me'yoriga tushganday tebrandi. Bu holatning guvohi bo'lib turgan odamlar hayron edi. Shunda tabib haligi ayolni chorlab, undan yana qo'shiq xirgoyi qilib berishini so'radi. Ayol uzoq kuyladi. Necha kundan buyon kuchli og'riq va uyqusizlik azobidan qiynalgan bemor go'yo onasi bag'rida uxlagan go'dakdek uyquga ketdi. Bu holning sababini so'rganlarida tabib: «Bu bemor o'z

SUYANGANIM, SENSAN VATANIM

Vatanini sog'inganidan ichikib og'rgan. Ushbu qo'shiqlar uning onatiliidagi qo'shiqlar edi. U hozir qo'shiqning bag'rida orom olayotir», deb javob beribdi.

Men bu rivoyatni ko'p esladim. Nazarimda tomirimda oqayotgan qonda ham Vatanning ovozi tuyaman. Hamma narsalar bisyor, mo'l-ko'l bo'lgan dunyoda faqat Vatangina bittaligi, yagonaligining o'ziyoq unga bo'lgan chegarasiz e'tiqodlarimizga

mehvaru asos emasmi?

Ba'zan toliqqanda, umidsizlikka tushganimizda, birdan zangori olov yanglig' bir tuyg'u yuragimizga bostirib kiradi-yu qonimizga, jonimizga qudrat baxsh etadi. Bu ona Vatan ishq. Vatan mehri bolalikka, uning beg'ubor dunyosiga o'xshaydi. Uning aziz sog'inchlari Vatanning mehr to'la bag'riga singib ketganday go'yo... Shoir aytganidek:

Yalangoyoq kezdim so'qmoqlaringni, Bundan o'zga surur topmadim hargiz. Yolg'iz mehribonim, yolg'iz panohim, Senga suyangayman ey Vatan yolg'iz.

Ma'mura MADRAHIMOVA.

16

kelib o'to'chirish jamoalarining soni ikki marotaba oshdi.

Respublika, Toshkent shahri Yong'indan saqlash xizmati xodimlarining yana bir ommaviy qahramonligi 1966 yil 26 aprelidagi kuchli zilzila natijasida ro'y bergan tabiiy ofat kunlarida yaqqol namoyon bo'ldi. Zilzilaning birinchi daqiqalaridayoq yong'indan saqlash xizmatining shaxsiy tarkibi tabiiy ofat oqibatlarini tugatish ishlariga faol qo'shildi. Ular jarohatlanganlarga yordam ko'rsatdilar, sodir bo'lgan yong'inlar bilan kurashdilar, gaz uskunalarini ishlashdosh to'xtatdilar, binolardan suvni tortib chiqardilar. Faqatgina 1958-1967 yillarning o'zida

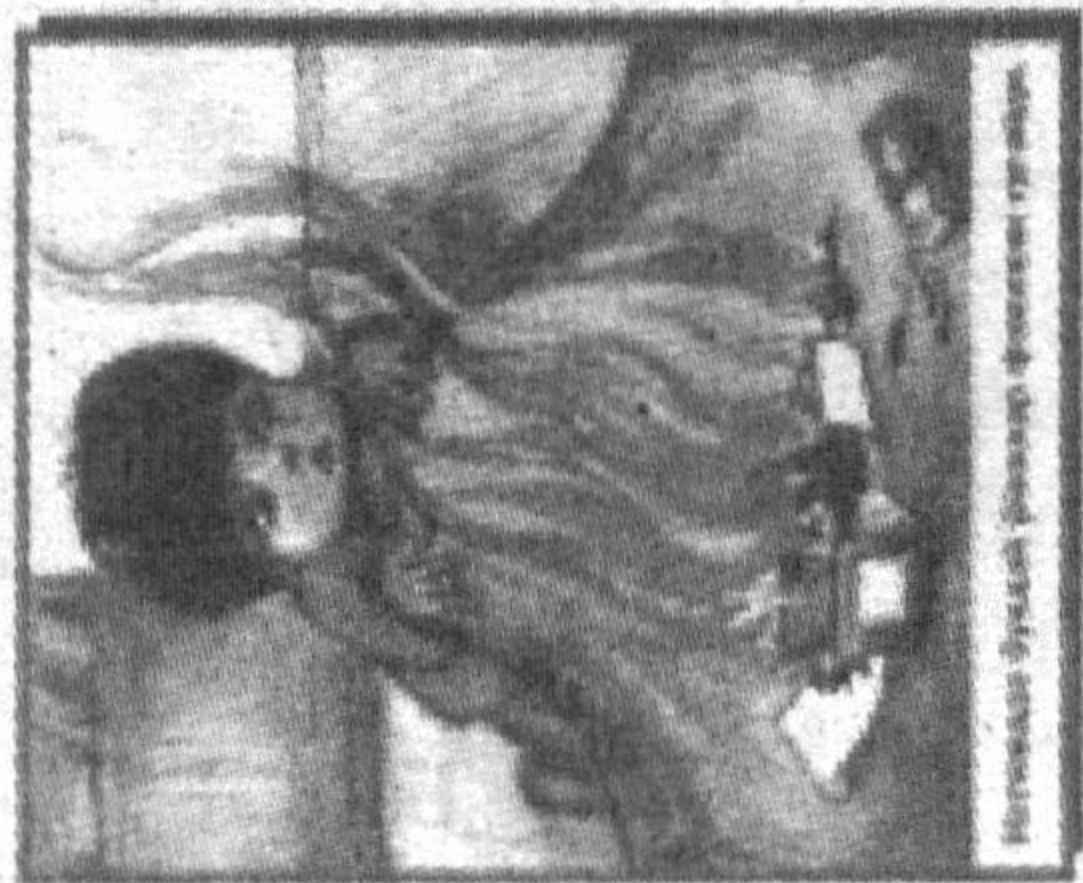
15

jamoalariga o'to'chirish avtomobillari keltira boshlandi.

1936 yilga kelib, O'zbekistonda 20 ta o'to'chirish jamoasi bor edi.

Ikkinchi jahon urushining suronli qiyinchilik yillari O'zbekiston yong'indan saqlash xizmati xodimlari uchun ham jiddiy sinov davri bo'ldi.

Harbiy davrning m u r a k a b sharoitlarida O'zbekiston yong'indan saqlash xizmati o'z vazifalarini sharafla bajaradi. Urushning oxiriga

8

haqidagi iltimoslari general-gubernatorlik tomonidan e'tiborsiz qoldirilgan. Arxiv hujjatlarida shuningdek, Toshkentning Qashqar va Ko'kcha mahallalarida 1868 yilning 11 va 16 oktyabrlarida, 1893 yilning 26 mayida Zangiota mahallasida, Beshyog'och dahasida, Samarqanddagi 1879 yil avgust oyida bo'lib o'tgan yirik yong'inlar haqida ma'lumotlar uchraydi.

Faqat Toshkent shahrining o'zida 1902 yildagi yong'inlardan ko'rilgan zarar 300 ming rubldan ortiqni tashkil etgan.

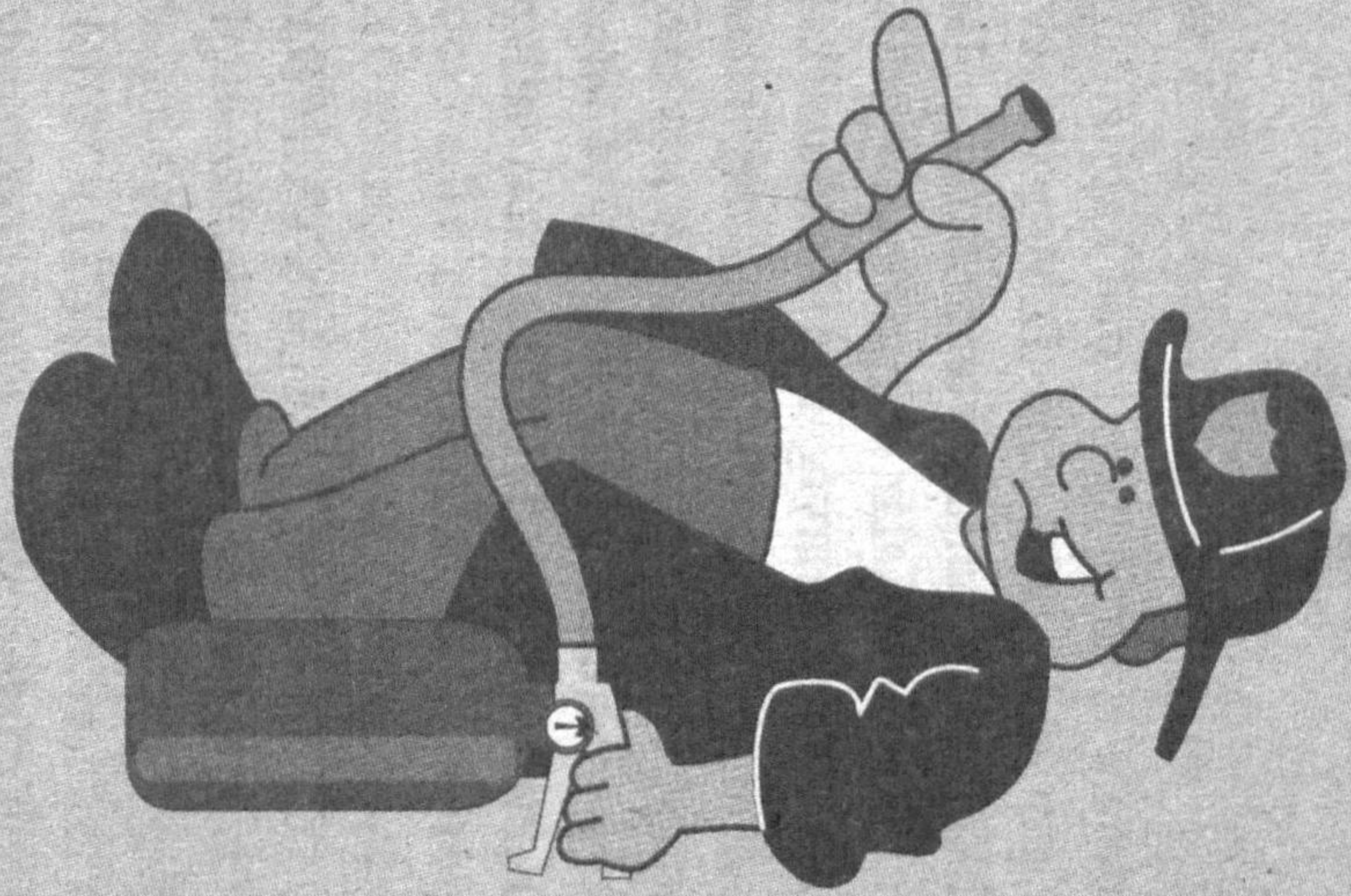
Chor hukumati tomonidan yong'indan saqlash xizmatini tashkil qilishga mablag'lar ajratilmasligi ushbu sohada qandaydir vaqtincha bo'lsa-da harakatlarni

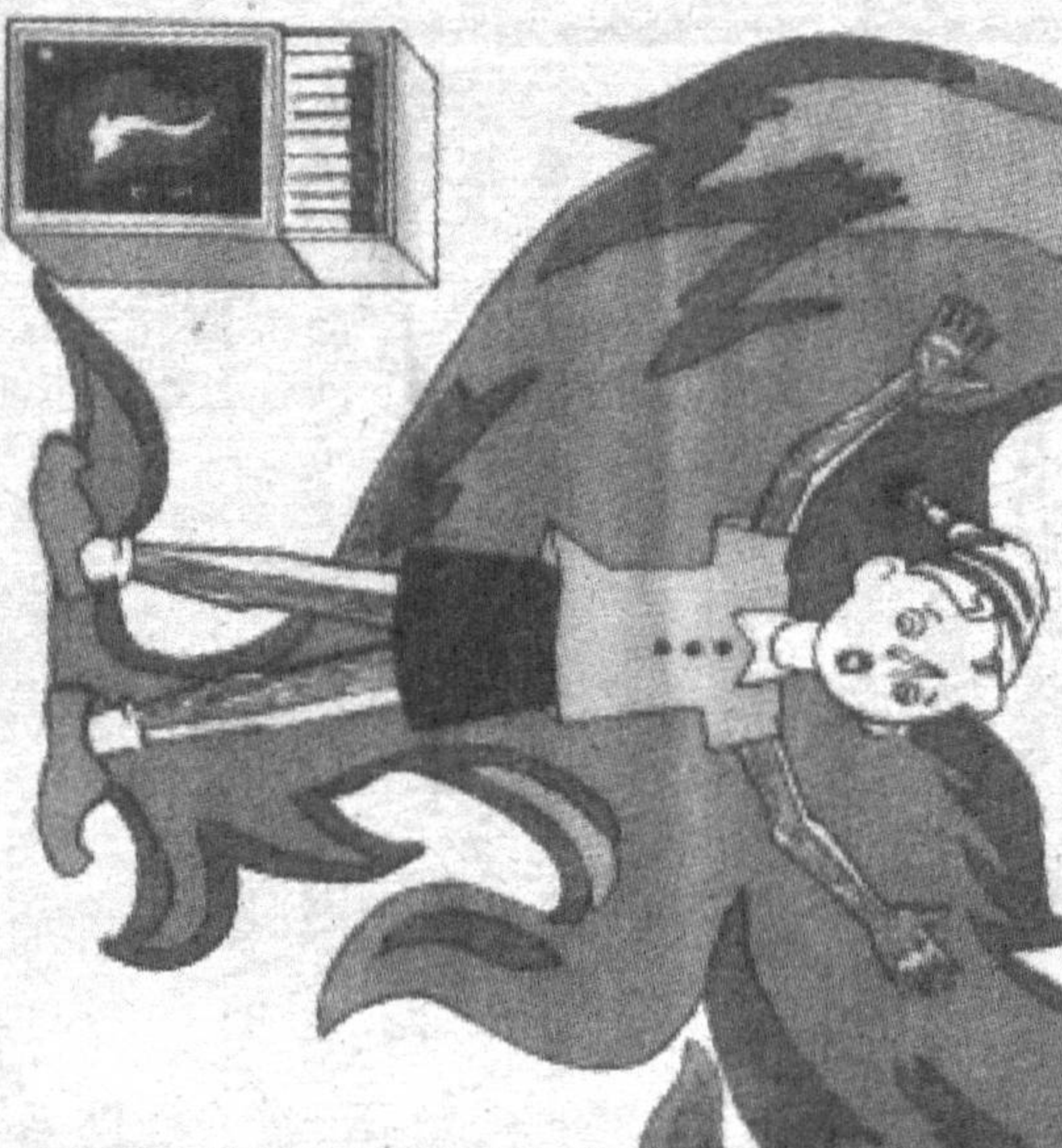
mln. so'mdan ortiq moddiy zarar yetgan, yong'inlarda 193 kishi kuyish tan jarohati olgan. 1996 yilda bu ko'rsatkich bir muncha kamayib, yong'inlar soni 3112 tani, moddiy zarar 37,5 mln. so'mdan

23

«Tong yulduzi» - 2001.

YONG'INDAN SAQLASH XIZMATI
TARIXI SAHIFALARIDA

7

boshliqlarining yong'inga qarshi muhim chora tadbirlarni ko'rish, o'to'chirish gismlarini tashkil qilish va ularga kerak bo'lgan jihozlar va anjomlarni sotib olish

ortiqni, kuyganlar soni esa 91 kishini tashkil etgan. 2000 yilga kelib bu ko'rsatkichlarni yanada qisqarishiga erishildi, ya'ni yong'inlar soni 2008 tani, moddiy zarar 16 mln. so'mdan ortiqroqni, kuyganlar soni esa 54 kishini tashkil

24

jamoa a'zolari ichki xizmat kapitanlari B.Jumaquliyev, S.Kim, D.Mursikayev, ichki xizmat katta leytenanti O.Tyolar ko'rsatgan natijalar maqtovgva loyiqidir. Xulosa qilib aytganda Respublika, jumladan Toshkent shahar Yong'indan saqlash xizmati o'z tarixida murakkab, lekin shonli yo'lni bosib o'tdi va unga yuklatilgan vazifalarni sharafl bilan bajarishga harakat qilmoqda.

A. MANNOPOV,
ichki xizmat podpolkovnigi,

F. SA'DULLAYEVA,
ichki xizmat katta leytenanti.

Respublika Oliy Sovet Prezidiumining Farmoni bilan yong'inlarda insonlarni va xalq mulkini qutqarishda ko'rsatgan mardligi uchun Toshkent o't o'chiruvchilarning 47 tasi «Yong'in» ko'rsatgan jasorati uchun» medali bilan taqdirlandi. 1967 yil 30 iyunda V. Sidorov boshchiligidagi o't o'chiruvchilar I. Shodibekov, A. Saidov, A. Azizov, A. Sodiqov, R. YOqubjonovlar Toshkent shahar Kablukov ko'chasida joylashgan Ortopediya va travmatologiya ilmiy-tadqiqot institutining to'rt qavatli binosidagi murakkab yong'inni o'chirishdagi jasoratlari uchun ana shu yuksak mukofotga sazovor bo'ldilar.

«Madomiki o'z tarixini bilgan, undan ruhiy quvvat oladigan xalqni yengib bo'lmaz ekan, biz haqqoniy tariximizni tiklashimiz, xalqimizni, millatimizni ana shu tarix bilan qurollantirishimiz zarur. Tarix bilan qurollantirish, yana bir bor qurollantirish zarur.»

Islom KARIMOV

«Kimki suv toshqini yoki
yong‘inni oldini olsa, unga shahid
bo‘lganning savobi berilur»;

*Kim suv toshqinini to'xtatsa yoki
yong'inni o'chirsa, unga shahidlik
ajri berilur.»*

«Hadis»dan

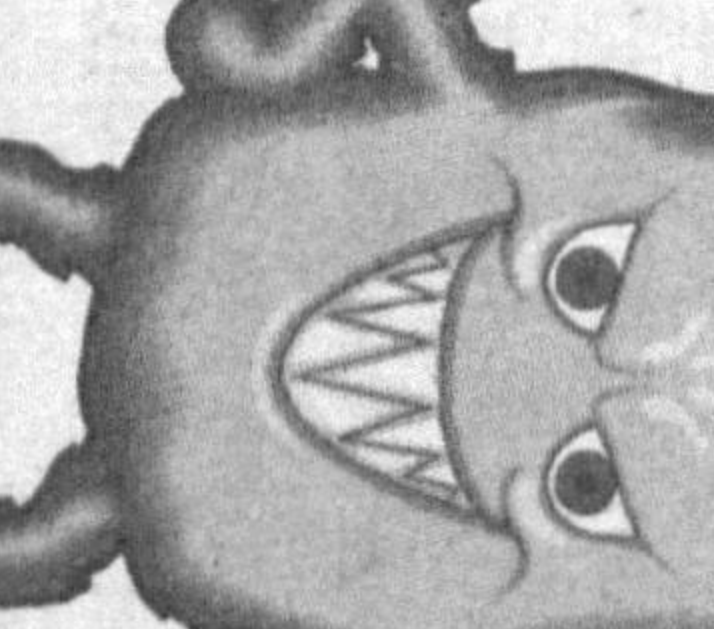
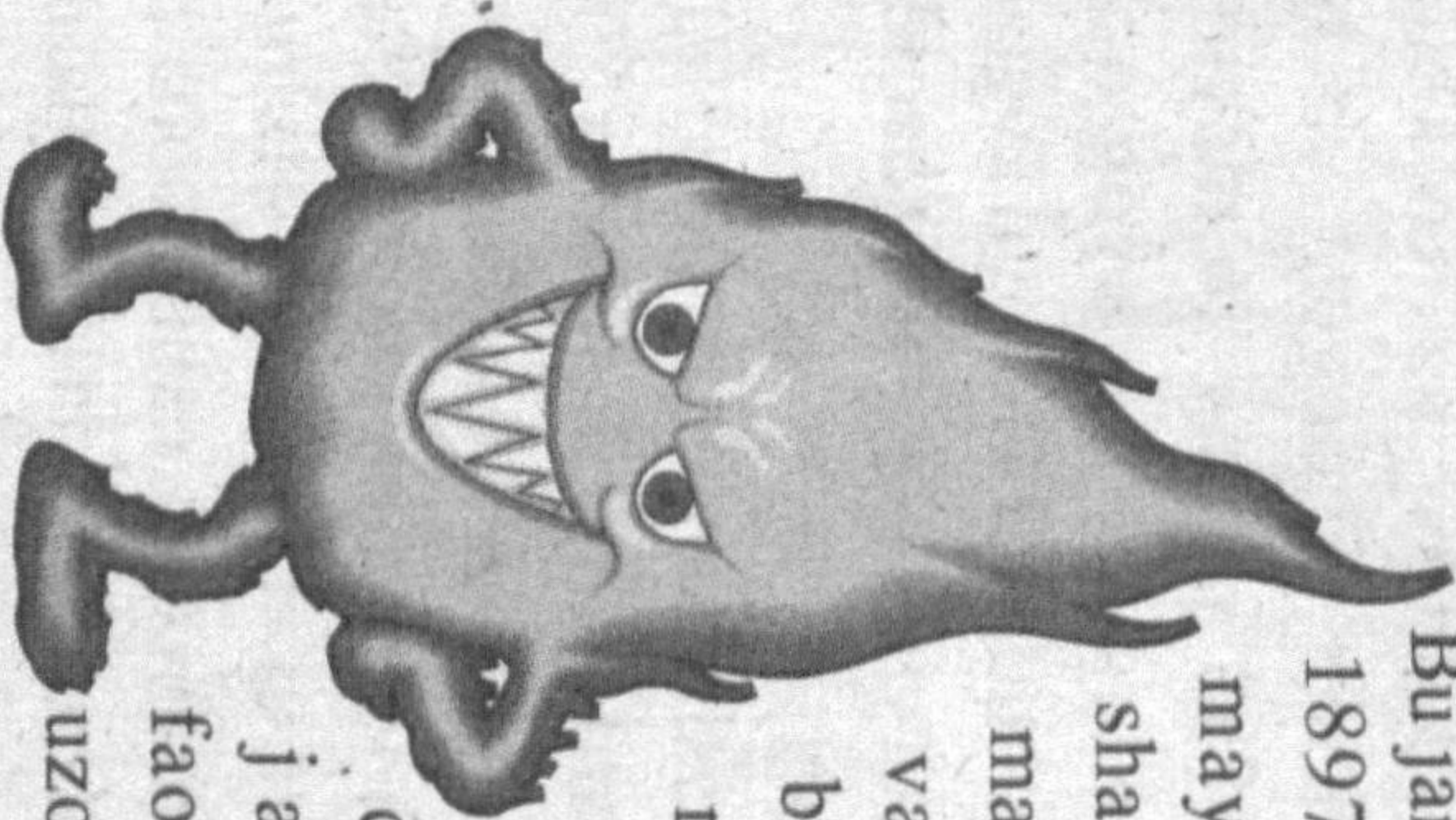

nazorati organlari tashkili qiliina boshlandi va ular shaharlar, aholi yashash maskanlari va xalq xo'jaligi jabhalarida yong'inlarning oldini olish va ularga qarshi kurashish bo'yicha kompleks chora tadbirlarni ko'ra boshladilar.

Faqatgina 1931 yildan (Buxoroda 1926 yildan) boshlab respublika o't o'chirish

suv havzalariga ishora va dalil emasmi? Sharqshunos olim Ahmadxon Ubaydulloning ta'kidlashicha, tarixiy manbalarda yurtimiz hududidagi xonliklar lashkarlarida o't sochuvchi otash andozalarni so'ndirish bo'linmalari mavjud bo'lganligi haqida ma'lumotlar uchraydi. Bu dalillarning barchasi mamlakatimiz hududida yong'inlarga qarshi kurash umuman yo'lga qo'yilmagan degan asossiz da'volarni chipakka chiqaradi.

Arxiv hujjatlari Turkiston o'lkasida bir qancha yong'inlar bo'lishiga qaramay, general-gubernatorlik tomonidan kerakli bo'lgan chora tadbirlar qurilmaganligini tasdiqlaydi. Bir qancha uyeyd

amalgama oshirishga majbur qildi. 1897 yili Toshkentda ko'ngilli jamiyat tashkili etildi.

Bu jamiyatning nizomi 1897 yilning 15 mayida Toshkent shahar Dumasining majlisida tasdiqlandi va uning a'zolari badallar hisobiga mablag' bilan ta'minlanishi belgilab qo'yildi. Lekin bu jamiyatning faoliyati tabiiyki, uzoqqa bormadi va

etgan.

Hozirda Respublika hududida yong'inni oldini olish ishlarini takomillashtirish borasida Hukumat, Ichki ishlar Vazirligi tomonidan bir qator ko'rsatmalar ishlab chiqilgan. Jumladan, Davlat yong'in nazorati xodimlarining vakolatlari,

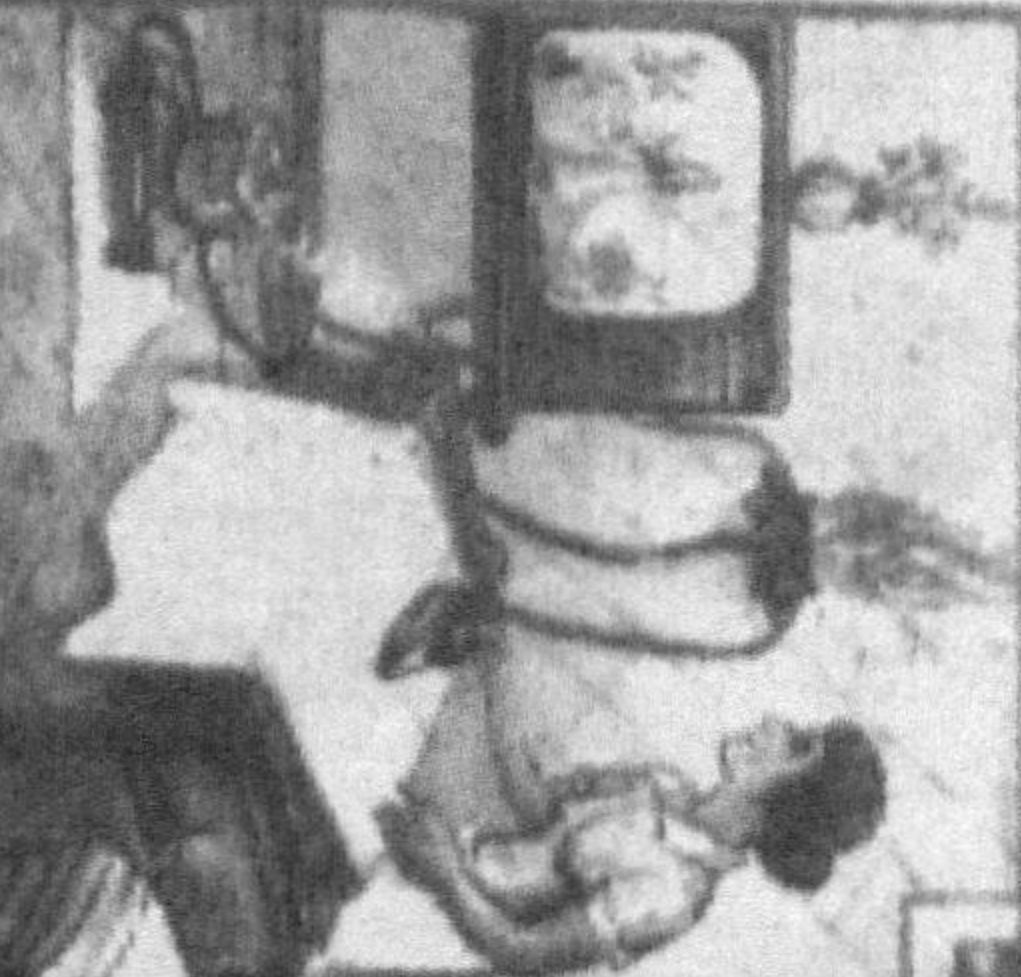

burchlari va
vazifalari
O'zbekiston
Respublikasi
Vazirlar
Mahkamasining
1993 yil 17
maydagi 227-
sonli
«O'zbekiston

haydovchilari ushbu avtomobillar ishlab
chiqarilgan chet el firmalarida maxsus
dastur asosida nazariy va amaliy
mashg'ulotlarni o'tab keldilar.

Toshkent shahri bo'yicha sodir bo'lgan
yong'inlarni va
y o n g ' i n
oqibatlarini har
besh yillik
bo'yicha tahlil
q i l i b
ko'rsak, 1991
yili 3548 ta
yong'in sodir
bo'lgan bo'lsa,
jamiyatga 3

Shahar yonib ketganida bosh qutqaruv xizmati
kuchlari yordam berib, yonib ketgan yonib ketgan

18

O'to'chiruvchi kasbi murakkab va xavfli kasblardan biridir. U matonat, jasorat, mohir va qat'iy harakatlarni, fidoiyligni talab qiladi. Ana shu fidoiy insonlarning ayrimlarini sanab o'tamiz.

1966 yilning 8 mart kuni sahar soat 4 da shahar yong'indan saqlash xizmati markaziy aloqa maskaniga hozirgi Shayxontohur tumanidagi Ko'ksuv ko'chasida joylashgan 11-bolalar uyida yong'in sodir bo'lganligi haqida xabar keldi. Bolalar uyi binosidagi derazalariga panjara o'rnatilgan ikki yotoqxona alanga ichida qolgan, yotoqxona ichida esa bolalar bor edi. Qorovul boshlig'i Viktor Chelnokov o'z bo'linmasi bilan olovga qarshi shiddatli jang boshladilar.

13

Andijon, Namangan, Jizzax, Qo'qon shaharlarida mavjud edi. Butun Turkiston o'lkasida bor-yo'g'i 7 ta o't o'chirish jamoalari bor edi.

Yong'indan saqlash xizmati faoliyatini tashkillashtirishda ish rejalari, o't o'chirish jihoz va anjomlari, texnika vositalari va malakali kadrlarning yo'qligi salbiy ta'sir ko'rsatar edi. Shuning uchun 1921 yilda Turkistonda yong'in-texnik xodimlarni tayyorlash kurslari tashkil etildi.

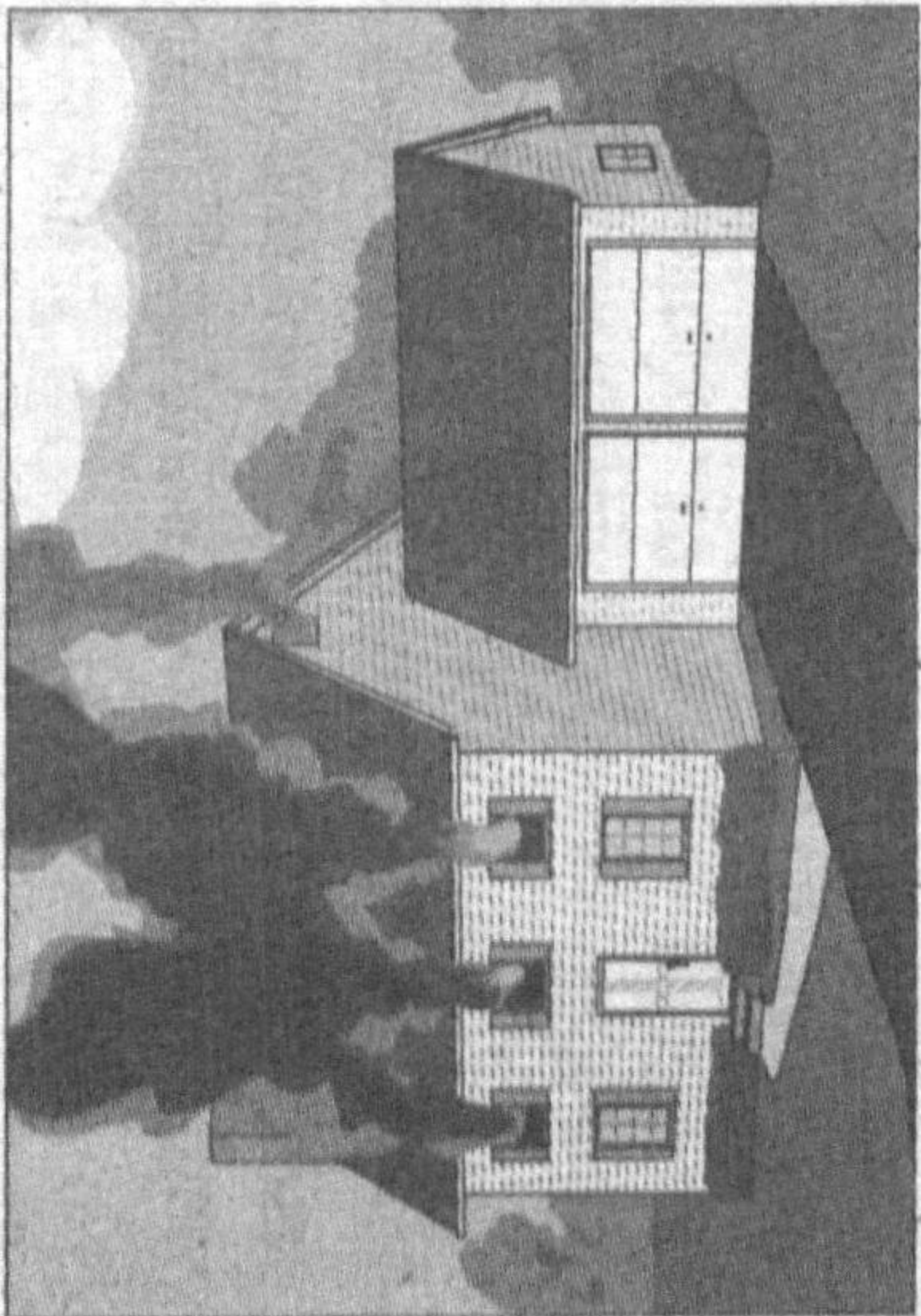
1924 yilga kelganda respublikada 10 ta kerakli bo'lgan yong'inga qarshi jihozlardan bir muncha ta'minlangan o't o'chirish jamoalari mavjud edi.

1927 yildan boshlab Davlat yong'in

10

1908 yili u tugatildi.

Bir qancha yirik yong'inlardan keyin va bir qancha byurokratik to'siqlardan so'nggina, faqat 1902 yilga kelib avvaliga Toshkentda, keyinchalik esa Turkistonning boshqa shaharlarida mahalliy politsiya mahkamalari qoshida

12

respublika hukumatining yong'indan saqlash xizmatini zamonaviy jahon andozalari talablariga javob beradigan texnika vositalari bilan ta'minlashga katta ahamiyat berishi o'tgan qisqa davr ichida o'z samaralarini bermoqda.

Shu kunlarda Germaniya, Fransiya kabi Yevropaning rivojlangan mamlakatlarida ishlab chiqarilgan o't o'chirish va maxsus avtomobillari respublikamizning Toshkent, Buxoro, Samarqand shaharlarida milliy yosh xodimlarimiz tomonidan jangovor vazifalarni bajarishda mahorat bilan boshqarilmoqda. Ushbu jangovor texnika vositalarini mohirona boshqarish maqsadida mutaxassislarimiz hamda o't o'chirish avtomobillari

29

o'tkazilgan o't o'chirish amaliy sporti musobaqasida terma jamoamiz faxrli 1-o'rinni egallab qaytdi. Bu borada terma jamoa a'zolari ichki xizmat kapitanlari A. Tatarikov, S. Grigoryev, O. Sabayev, ichki xizmat katta leytenant D. Gular ko'rsatgan natijalar maqlovga loyiqdir. Boshqarma terma jamoasi Toshkent shahar IIBB tomonidan o'tkazilayotgan boshqa sport turlarida ham faxrli o'rinlarni egallamoqdalar. Jumladan, «Yengil atletika» sport turi bo'yicha o'tkazilgan musobaqalarda terma jamoamiz faxrli 1-o'rinni egallagan bo'lsa, «Beshkurash» bo'yicha o'tkazilgan musobaqada faxrli 2-o'rinni egalladilar. Bu borada, terma

2

O'zbekiston Yong'indan saqlash xizmatining tarixi va tashkiliy shakllanishini hikoya qilish munozarali va keng gamrovi bo'lib, uni yoritish bir qancha tarixiy va siyosiy-ijtimoiy omillarga suyangan holda kompleks yondoshuvni talab qiladi.

Ma'lumki, Markaziy Osiyo, xususan, uning yuragi va markazida o'limish mamlakatimiz

5

tuyulgan kukunlar ko'li, daryolar tublaridan keltirib solingan. Bu moddalarning aksariyati qiyin yonish xususiyatiga ega bo'lib, hozirda ham o'tidan himoya qiluvchi tarkiblarda keng qo'llaniladi. Yoki mo'g'ullar bosqini davrida xalq qahramoni Temur Malikning olovli o'qlarga nisbatan sermahsul chora-sirka, tuz va ganch(gips) eritmaları bilan kema yelkanlarini shimdirib, ularni dog'da qoldirgani yana bir misoldir. Ko'pgina me'moriy obidalar oldida hovuzlar barpo qilinishi, karvonsaroylarda sardobalar-usti gumbazsimon yopiq suv havzalari, har bir mahallalarda ariqlar, hovuzlarning mavjudligi yong'inlarda muhim bo'lgan

26

Respublikasida Davlat yong'in nazorati to'g'risidagi Nizom» haqidagi qarori bilan belgilangan. Yong'indan saqlash xizmatining sodir bo'lgan yong'inlarni o'chirishni tashkillashtirish, yong'inni o'chirish jarayonida o't o'chirish xizmati xodimlarining vazifa va burchlari O'zbekiston Respublikasi Ichki ishlar Vazirligining 1993 yil 2 fevraldagi 53-sonli «O'zbekiston Respublikasi IIV Yong'indan saqlash xizmati jangovor Nizomini tasdiqlash haqida»gi buyrug'i bilan belgilangan. O't o'chirish garnizoni xizmatini tashkil etish O'zbekiston Respublikasi Ichki ishlar Vazirligining 1994 yil iyuldagi 181-sonli «O'zbekiston

ahamiyat berib kelinmoqda.

O'zbekiston Respublikasi

Ichki ishlar Vazirligi

Yong'indan saqlash

b o s h q a r m a s i

tomonidan o'tgan

yillar mobaynida

Jizzax shahrida

o'tkazilgan o't o'chirish

amaliy sporti

musobaqalarida terma

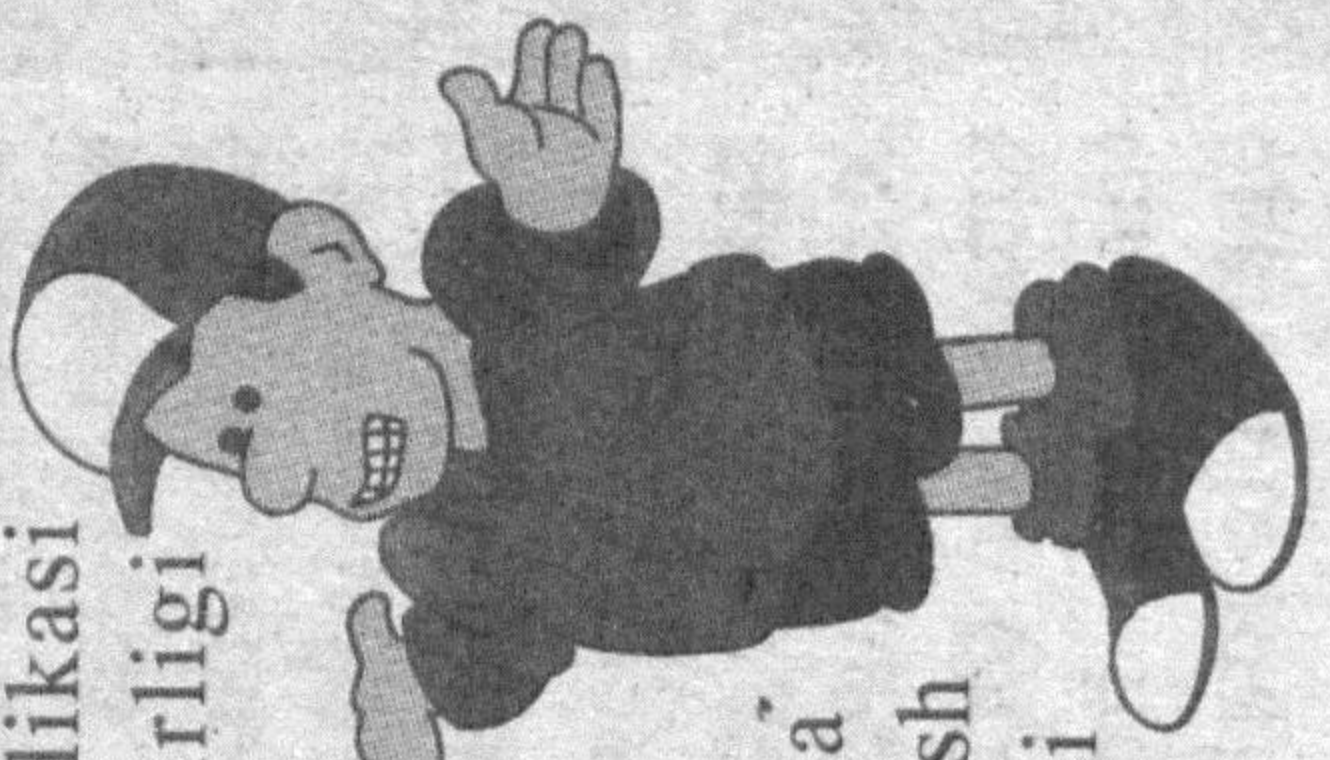
jamoamiz faxrli 2-

o'rinni, Farg'ona, Buxoro shaharlarida

o'tkazilgan o't o'chirish amaliy sporti

musobaqalarida faxrli 1-o'rinlarni egallab

keldilar. Shu yil Qarshi shahrida

hududi dunyoning ko'hna madaniyat beshiklaridan biri bo'lgan. Bu yerda me'morchilik, hunarmandchilik, fan va madaniyat, foydali qazilma-madaniyatlarni ishlab chiqarish va ularga ishlov berish yuksak darajada rivojlangan ediki, Buyuk Ipak Yo'lidek karvon yo'llarining mamlakatimiz hududidan o'tishi buning yorqin dalilidir. Savdo-sotiqning rivojlanishi karvon yo'llarida turli-tuman shaharlarning paydo bo'lishiga, ularda karvonsaroylar, turli me'moriy obidalarining qurilishiga turtki bo'lgan.

Tarixiy manbalarda yong'inlar haqida ayrim ma'lumotlar ham uchraydi. Tashqi dushmanning bostirib kelishi va ichki

nizolar natijasidagi urushlarda olovdan, yondiruvchi vosita va moslamalardan keng foydalanish natijasida ham ko'pgina yong'inlar sodir bo'lgan va vayronagarchilikka olib kelgan. Lekin shunisi e'tiborga molikki, otabobolarimiz ushbu yong'inlardan to'g'ri xulosa chiqarib, uning oldini olishga katta e'tibor qaratishgan va hatto, unga qarshi muvaffaqiyatli kurasha bilishgan. Masalan, qurilishda yuqori sifatli kuydirilgan g'isht, alebastr eritmasi, ganchlar ishlatilgani haqida manbalarda ma'lumotlar keltirilgan. Shuni alohida ta'kidlash kerakki, qurilishlarda ishlatilgan loylarga turli xil yaxshilab

Respublikasi III yong'indan saqlash xizmati Nizomini tasdiqlash to'g'risida buyrug'i bilan belgilangan. Yong'indan saqlash xizmati shaxsiy tarkibini boshlang'ich, kasb va jangovor tayyorgarligi O'zbekiston Respublikasi Ichki ishlar Vazirligining 1994 yil 26 dekabrda qabul qilingan «Yong'indan saqlash xizmati garnizonlari va qism shaxsiy tarkibini tayyorlash dasturini tasdiqlash haqidagi buyrug'i bilan belgilangan».

Toshkent shahar Ichki ishlar Bosh boshqarmasi yong'indan saqlash boshqarmasida shaxsiy tarkibning jismoniy tayyorgarligiga ham katta

Chordodan «cho'g' yomg'iri» sochilar,

u har daqiqada o'pirlib tushishi mumkin

edi. Lekin shunga qaramay alanga ichidan

147 nafar bola qutqarib olindi. Bolalarni

ajal komidan qutqarishga imkon yaratgan

qorovul boshlig'i katta leytenant

Chelnokov Viktor Grigoryevich afsuski,

halok bo'ldi va u ko'rsatgan qahramonligi

uchun o'limidan so'ng orden bilan

taqdirlandi. Uning nomi Sobir Raximov

tumanida joylashgan 24-mehribonlik

uyiga berilib abadiylashtirildi.

1977 yilning 5 sentyabr kuni Farg'ona

neftni qayta ishlash korxonasi propan-

butan sexida sodir bo'lgan yong'inni

o'chirishda qahramonlik ko'rsatganliklari

davlat chora-tadbirlarini tashkillashtirish

haqida» dekret qabul qilingan bo'lsa-da,

faqat shu yilning oxiriga kelib Turkiston

Xalq xo'jaligi markaziy Kengashi qoshida

yong'in sug'urtasi bo'limi tashkil qilindi.

1918 yilda Toshkentda faqatgina ikkita

katta bo'lmagan o't o'chirish jamoalari

mavjud bo'lib, uning Eski shahar qismida

(hozirgi «Chorsu» metrosi bekati

hududida) 11 kishidan iborat jamoa mavjud

edi. Uning qaramog'ida 1 ta arava, 7 ta ot

va 3 ta yog'och bochka bor edi. Ikkinchi

jamoa esa shaharning yangi qismida Gogol

ko'chasida joylashgan bo'lib, unda 40

kishi xizmat qilar va 16 ta otga ega edi.

Xuddi shunday yaxshi ta'minlanmagan,

bo'sh o't o'chirish qismlari Samarqand,

o't o'chirish jamoalari tuzila boshlandi.

Lekin yong'indan saqlash xizmatiga

mablag'lar hamisha ham to'liq ajratilmas,

bor mablag'lar ham markazdan kelgan

uncha ko'p bo'lmagan me'yoriy

hujjatlarni qayta nashr qilishga sarflanar

edi xolos. Boz ustiga, bu hujjatlarning

hammasi mahalliy xususiyatlarni inobatga

olmas edi.

Sovet hokimiyati yillarida garchand

davlat miqyosidagi keng yong'inga qarshi

kurash choralari belgilangan bo'lsa-da,

mamlakatimiz hududida bu ishga nisbatan

anchayin sovuqqonlik bilan va ikkilamchi

darajada qaraldi. 1918 yilning 17 aprelda

qabul qilingan «Yong'inga qarshi kurash

uchun 3-harbiylashtirilgan yong'indan

saqlash birikmasi boshlig'i Stannikov

Grigoriy Semyonovich orden bilan,

Dehonov Ismoiljon va Melboyev

Dildoverxo'jalar esa medal bilan

vafotidan so'ng taqdirlangan.

O'zbekiston Respublikasi

Prezidentining 1996 yil 26 avgustdagi

Farmoniga muvofiq gaz favorasidagi

yong'in o'chirishdagi ko'rsatgan

mardligi va qahramonligi uchun

Samarqand viloyati yong'indan saqlash

xizmati xodimi ichki xizmat mayori F.

Soliyev «Jasorat» medali bilan

taqdirlandi.

Mustaqillik sharafiga tufayli hamda

(Davomi. Boshi o'tgan sonlarda).

XATARLI SO'QMOQLAR

G'ira-shira charchab-horib Mannop aka aytgan manzil qarshisidan chiqdik-uzoqdan qorayib terakzor ko'rina boshladi. Demak, Yakkatokka yetib keldik, cho'ponlar qo'nalg'asi ham, buloq ham shu yerda.

Betartib o'sib yotgan teraklar katta maydonning bir tomonini egallagan bo'lib, ular nihoyatda bahaybat, ayrimlarining shoxlari sinib tushgan, qurigan, siyrak bargli edi. Kechki salqin yelvizakda titrayotgan yaproqlar quruq xazonlarning bezovta shitirlashiga o'xshab ovoz chiqarar, ko'kimtir yalang'och shoxlar bir-biriga ishqalanib, vahimali ingrardi...

Lekin atrofda yurakka g'ulu soluvchi bu manzaradan boshqa qabristonga o'xshash biron nishona ko'rinmasdi.

Biz terakzor oralab buloq bo'yiga kelganimizda osmon gumbazida oy balqdi, uning aksi doshqozon og'zidek chashma yuzida bezovta titrab turardi.

Buloqdan nariroqda do'nglik bo'lib, atrofda shox otib ketgan tok surxlari ko'zga tashlanar, u xuddi vaqti-vaqti bilan tarashlab turiladigan katta yashil doirani eslatardi. Ilonlar in qo'yan Yakkatok shu bo'lsa kerak deb, uning berirog'idan chetlab o'tdik.

Buloq bo'yidan yuqorilab ketgan so'qmoq oldi dahlizcha, bir eshik, bir derazali, pastakkina tomidan tortib tashqi devorlarigacha somon suvoq qilingan uycha tomon cho'zilgandi.

Yuklarimizni bu kecha bizga boshpana bo'ladigan qarorgoh ro'yasidagi xas-xashaklar sochilib yotgan yalanglikka qo'ydik.

Bu yerda istiqomat qilganlar yaqin o'rtada ko'chib ketishgan shekilli, tosho'choq loy chaplama uqalanib tushmagan, bukchayib qolgan qari tol tanasidagi mix ilg'ichda esa kir sochiq osilib turardi.

O'tin ham tayyor ekan-o'choqqa gurillatib olov yoqildi. Vakil esa alpinistlarning rostmana ovqati -

SHAYTON

«Paqirsho'rva»ga

unnab ketdi. Kimdir suv keltirdi.

G'ulomjonning ilhomini jo'shib sevgan qo'shig'ini boshlab yubordi. Uning ovozi o'zi zo'r midiyoki atrofni o'rab turgan tog'lar aks-sado berib «jo'rovo»lik qildimi, hammamizga yod bo'lib ketgan «figaro» shunday jaranglab eshitila boshladiki, beixtiyor bolalar ham «Halala-ho'p, halala-ho'p» deya unga jo'r bo'ldilar.

Qo'liga ikkita shamni tutib olgan Nig'mat ehtiyotkorlik bilan uycha eshigini ochib, ichkariga kirdi. Dahliz to'ridagi tokchaga shamlardan birini qo'ydi.

Qachon, qayerda to'xtalmasin joy hozirlash vazifasi uning zimmasida edi.

Nig'mat:

- Dahliz joyida, yonboshlab olib,

ovqatlanaversa bo'ladi. Endi mehmonxonani jihozlash ishlarini boshlaymiz, - dedi-da, ikkinchi shamni qo'shni xonaga tutib mo'raladi va dam o'tmay o'zini tashqariga otdi, oyoqlariga nimadir yopishib olganmi, deysinib batinkasini yerga urar, shim pochalarini qo'li bilan silkitardi.

- Ha, tinchlikmi! Nima xonada biron narsa bor ekanmi? - dedi G'ulomjon miltiqni shosha

MALAYLARI

Dadaxon NURIY

g'ilofdan chiqararkan.

- Ilon, ilon! - Nig'mat uy ichkarisiga ishora qildi. - Tashlanib, naq shimimni pochasisga kirib ketay dedi. Bir quloch, bir quloch!

Muhammadjon elektr fonarini yoqib, nim qorong'i uy ichkarisiga to'g'riladi. Hammamiz derazaning oynasiz ko'zlaridan o'sha tomonni kuzata boshladik. Hech vaqo ko'rinmadi. Dahlizdan uyga kiriladigan «eshik»ning na o'zi, na kesakisi bor edi. Ostonadan nariroqda esa, buralib yotgan yarim qulochcha nimadir ko'zga tashlandi. Muhammadjon fonar yorug'ini o'shanga to'g'rilab turdi-da, joni bo'lsa qimirlardi, dedi.

Vakil qayerdandir uzun tayoq keltirib «ilon»ni bir turtgandi, ikki bukilib, yog'och uchiga ilashib qoldi... Oxir ma'lum bo'ldiki, bu eski paltoning bel qayishi ekan.

Terakzor tomondan katta bir g'o'lani topib kelib, yalanglik o'rtasiga gulxan yoqdik. Miltiq bilan ikki soatdan navbatchilik qiladigan bo'ldik. O'zi ham rosa charchagan ekanmiz, paxta solib tikilgan yumshoqqina qopchiqlarga kirib olib, dong qotib uxlash bilan tunni o'tkazdik.

Ertalab qarshimizda bir tomoni tarashlanganday silliq, yaltiroq cho'qqisini ko'kka cho'zganicha bahaybat Oynatog' o'zini ko'z-ko'z qilib turardi.

(Davomi bor).

Kampir har tong bezovta bo'lib uyg'onadi...

- It bo'lmay o'li! Jonimdan to'ydim-ku! Yo, xudo, bir shumshuk itni deb xonadonda halollik yo'q.

Kampir shang'illagancha pastakkina, eshiksiz oshxonaga yo'l oldi.

- Cholga ming marta aytdim, shuni bir o'q bilan gum qiling, deb. Jonlini jonsiz qilish gunoh emish, u dunyoda jonini so'rar emish! Go'rga edi, bu dunyoda tinchgina turaylik! Eganga o'xshamay o'lgurning dastidan qancha-qancha chinnilarim sinmadi-ya. Esizgina bolam Toshkentday joydan olib kelgan guldor lagan-a!

Kampir chuqur xo'rsinib, ro'molining uchi bilan ko'zini artdi.

- Qani endi, tezroq yolg'izginam o'qishini bitirib kelsa, baland oshxona qurdirardim. Shunga ikki enlik eshik qurdiring-qurdiring deb, cholga ayta-ayta tilimga uchuq chiqdi. Qulog'iga gap kirarmadi, to'rtta qo'yning izidan sang'igani-sang'igan. Bundoq xotinim, bola-chaqam bor, degan gap uxlab tushiga kirmaydi. Hozir hamma yoqda go'sht tansiq, o'sha harom o'lgurlardan birini so'yib, hurjunni yelkaga tashlab mundoq shaharga, o'g'limga eltib bersa-ku, o'qishi bilan bo'lib bolam boyaqish go'shtni qayerdan topsin.

Kampirning ko'ngli to'lib ketdi.

- Bechora o'g'ilginam, shu to'rt kunlik dunyoda onangning yonida yursang bo'lmasmidi. Ota-bobong o'qib mulla bo'lganmidi? Axir, bir men nima qilay? Yo sigir sog'aymi, eshik supurib, o't yulaymi? Qozon-bovoq qo'riymi?! Yo'q, shu bugun o'zim Chori cho'loqnika

borib, bu harom o'lgurni bir yoqli qilmasam bo'lmaydi. It saqladingmi, birovni suprasini yalatma-da...

Kampir ming'illab o'choq boshiga keldi. Bugun qozon-tovoq o'z o'rnida edi. U yoq-bu yoqqa qarab oldida, Chori Cho'loqni itiga qo'shib qarg'ab, sigir soqqani og'ilga yurdi:

- Birini-biriga uradigan! Ha, itgina o'lgur.

Kampir ertasiga ham bezovta bo'lib

O'RTANGAN KO'NGIL...

uyg'ondi. Har kungiday o'z-o'zicha itni qarg'ab, o'choq boshiga keldi. Bu safar ham xotirjamlik edi.

- Ha, qari ochofat, yog'liroq joy topganga o'xshaysan! Yoki xudo dodimni eshitib, senginadan xalos qildimikan? Hoyo yo'q bo'lganing rost bo'lsin...

Uchinchi kun ham itdan darak bo'lmadi. Nima gap o'zi?

- Cholimning cho'ldan go'sht olib kelishini poylaydi bu o'lgur.

Juma kuni peshinda choli cho'ldan qaytdi, U bir piyola choy ichar-ichmas kampir sayray boshladi:

- Chori cho'loq uch kundan beri ko'rinmaydi, tani joni sog'mikan, bir xabar olsangiz bo'lardi.

- Qo'rqimda dikillab yuribdi, kelishimda ko'rdim, nosvoy buyurdi.

- Yashshamagur iti ham yonidadir?

- I t t i ko'rinmadi. Yo'g'-ov, bo'lsa ko'rardim. Shu sen bo'lding it bo'ldi-da. Tezroq kiyim-bosh, non-pon ber, ketishim kerak. Hali Haydar lattachidan nos olaman, cho'loqning tangalari qayga yo'qoldi ekan.

Chol hamyonini kovlay boshladi.

- Namuncha, ketadigan chiqib qoldingiz? O'g'lingiz pul deb yozibdi...

urishtirisharmish...

- Urishtirmaygina o'lsin! Ungacha bolalarni tezroq o'qitib, javob bersa bo'lmaydimi. Kechga tomon kampir hovliga zarda bilan kirib, oshxonaga yurdi.

- Xo'p bo'pti! It saqlaydigan birovni suprasini yalatma-da! Hovlida halol joyim qolmadi-ku?!

Tong otarda kampir yana jovrab-jovrab o'rnidan turdi:

- Eganga o'xshamay o'l-a, it ham shuncha shumshuk bo'ladimi! It saqlab bitini terarmiding!

Kampir oshxonadagi tinchlikni ko'rib, og'il tomon yurdi.

Bir men molga qaraymi, sut sog'aymi, yo it qo'riqlaymi?! Bir o'q bilan gumdon qiling dedim! Domullosiga eltgan bo'lsa, otamdan nari!

Ertasiga yana tong otdi:

- Shumshuk oyoqlaringni o'zim urib sindirmasammi! Eganga o'xshab likillabgina yurasan!

Kampir oshxonaga o'tdi, oshxonadan og'ilga o'tdi.

Yana tong otdi.

- Hah, haromgina qotgur...

Tilak JO'RA.

- Non o'rniga ham pul yeydimi deyman tulporing. Ikki hafta bo'lgani yo'g'-u ellik so'm yuborganimga. Qo'y, ko'p boshni qotirma, hozir ish ko'p, qo'yillar qo'zilayapti, bir yoqda qirqim...

- Qachon qaramay qo'y-qo'y, deysiz. Bir kunmas bir kun o'lib ketasiz, kim qaysi qumning tagida.

Kampir vaysagancha yo'l taraddudini ko'ra boshladi.

Shanba kuni kampir eri olib kelgan barra go'shti bilan bir xurmacha sut olib Choriqulnikiga chiqdi.

Chorining cho'tir xotini Nozik xola kampirni kutib oldi. Kechgacha gaplari oxir bo'lmadi. Gap orasida kampir:

- Nozikoy bu itlaringiz ko'rinmaydi? - deb so'rab qoldi.

- Voy, bir hafta bo'ldi-ku! O'g'lim shaharga, domullosiga olib ketdi.

- Shumshikoyoqni boshiga urarkanmi?

- Domullosi o'tgan yili uyga kelganda so'rovdi, deng. U yoqda it

BIZNING TO'GARAK

Rauf Subxon, Zulfiya Mo'minova, Turob Niyoz kabi ko'plab yetuk shoiru shojralarga ustozlik qilgan Mukarrama opani taklif qilishni ko'nglimga tugib qo'ygandim. Nihoyat, orzuim amalga oshdi, sevimli shoiramiz, kamtarin va kamsuqum ustozimiz mashg'ulotimiz mehmoni bo'ldilar. Ularni tanishtirganim hamonoq, ustozlarning ustozlari bilan biz ham tanishsak,

yurakni yozish, ya'ni tuyg'ularni qog'ozga tushirish degani, deya so'z boshladilar opa biror nima o'rganish ilinjida ularga intiq boqib turgan o'g'il-qizlarga bir-bir razm solib. - Tuyg'ularni esa jilovlab bo'lmaydi. Siz shunday she'r yozingki, yig'lab yozgan bo'lsangiz, uni o'qib yig'lashsin, xursandchilikda yozgan she'ringizni o'qib kayfiyati yo'q odamning ham ruhi ko'tarilib ketsin. Sizlarga qarab turib, o'n

Olloyor Leninobodan (hozirgi Ho'jand shahri) kelishardi. Qiziqishlari bois, yo'lning uzoqligi ham sezilmasdi, nazarimda. «Yo'lingiz olis, hech bo'lmasa hafta oralatib kelinglar» desam, «Yo'q, bir gal kelmasak, orqada qolib ketamiz» deya ko'nishmasdi...

Suhbatimiz qiziganidan nafaqat bolalar, balki o'zimiz ham vaqtning qanday o'tib ketganini sezmay qolibmiz. Mukarrama opa hech erinmay har bir bolaning ijodidan namunalar tingladilar, qayta-qayta o'qitib, fikr-mulohazalarini bildirdilar, bolalarning ko'plab savollariga javob berdilar. Bolalikda yozgan she'rlaridan namunalar o'qib, uning kamchiliklari haqida batafsil to'xtaldilar.

Uchrashuvimiz nihoyasida opadan: «Mana, o'quvchilarimizning ijodi bilan tanishdingiz. Ulardan qay birini gazetamiz sahifalarida o'qishni istardingiz?» deb so'raganimizda, «Menga qolsa hammasini» deya bolalarning ruhlarini ko'tarib yubordilar.

Feruza JALILOVA.

«Istiqlol umidlari» to'garagimizning mashg'ulotlariga taniqli shoiru yozuvchilar, musavviru jurnalistlarni taklif qilishimiz yaxshi bir an'anaga aylanib qoldi. Uchrashuvimizga kelgan aksariyat ijod ahli ustozlari haqida so'z ketsa, «Mukarrama opa Murodovanning to'garaklarida shakllanganman, opaning maktabini o'taganman» deya alohida bir mehr, iftixor bilan gapirishadi. Shunday kezlarda, navbatdagi mashg'ulotlarimizdan biriga

USTOZLARIMIZ USTOZI KELDI

degan ilinjida yurisharkan chog'i, bolalarning chehrasiga ilqlik yugurdi. Mukarrama opa to'garagimiz faoliyatini samimiy qutlab, oq yo'l tiladilar, uni yosh ijodkor hayotining poydevori, deya baholadilar. Qolaversa, do'stlik rishtalarini bir-biriga bog'lovchi bir vosita hamdir, dedilar...

- She'riyat - to'lib ketgan

bir yil davomida o'zim boshqarib kelgan «Shu'la» to'garagining a'zolari ko'z o'ngimdan o'tyapti. To'garagimizning 400 dan ziyod qatnashchilari bo'lib, oralarida 12-13 yoshli o'g'il-qizlardan tortib, o'zim tengi, hatto yoshi mendan ulug'roqlari ham bor edi. Hammalari tirishqoq, izlanuvchan edilar. Zamira Egamberdiyeva Andijondan,

ISTIQLOL

Bo'ylarim bo'yingga tenglashsa,
Yuragim sen bilan sirlashsa,
Ko'ngillar hech so'zsiz tillashsa,
Tengdoshim deysanmi Istiqlol?
Bahorda chechaklar ochilsa,
Yo'lingga birma-bir sochilsa,
Yangi kun eshigi ochilsa,
Tengdoshim deysanmi Istiqlol?
So'zlasam o'zimning so'zimni,
Olisga tiksam gar ko'zimni,
Xizmatga shay qilsam o'zimni,
Tengdoshim deysanmi Istiqlol?

Nargis JUMAYEVA,

Sirg'ali tumanidagi

322-maktabning 5-sinf o'quvchisi.

Tengdoshingiz,
Toshkent
shahar,
Chilonzor
tumanidagi 200-
litsey-
maktabning 8-
sinf o'quvchisi
Nazira
UMAROVA
chizgan suratini
«Tog'lar
bag'rida» deb
nomlabdi.

VATAN

Kindik qonim to'kilgan yerim,
Bir-biriga dardkashim elim,
Mehnat qilib, bilmagan tinim,
Mening xalqim, mening Vatanim!
Osmoni tinch, quyoshi kulgan,
Tuprog'ida chechaklar ungan,
G'anamlari yengolmay kuygan,
O'zbekiston-mening Vatanim!
Boburlari qo'msab yig'lagan,
Manguberdi ko'ksin tig'lagan,
Nomardning ham boshin silagan,
O'zbekiston, bag'ri keng elim!

Laylo SHOMURODOVA,
Samarqand viloyati, Oqdaryo
tumanidagi To'qmoq qishlog'i.

GUBBAR SHARI

Bir bor ekan, bir yo'q ekan.
Qadim zamonda bir shahzoda
yashagan ekan. Shahzoda o'z
xalqini juda hurmat qilar, xalqi ham
undan minnatdor ekan.
Shunday kunlarning birida
shaharda yovuz jodugar paydo
bo'libdi. U oddiy bir ayol
qiyofasida ko'p yomonliklar
qilib yuribdi. Shahzoda xalqiga
yomonlikni ravo ko'rayotgan
odamning kimligini bilolmay
garang ekan. Shunda u
navkarlari bilan jodugarni
qidirib shahar aylanibdi. Shu
kuni shaharda xalq sayli bo'lib
o'tayotgan ekan. Gulorom
ismli bir qiz bog'ida
parvarishlagan gullaridan
hammaga ulashib yurgan
ekan. U bir quchoq gullarni bir
ayolga uzatibdi. Kutilmaganda

ayolning o'rnida yovuz jodugar
paydo bo'lib qolibdi. U turgan
joyida qo'rquvdan dag'-dag'
qaltirarmish. Chunki
gulning muattar hidi
sehr joduni ham
qirqib yuborgan
ekan. Odamlar
yovuz jodugarni
la'natlab, shahardan quvib
yuboribdilar. Go'zal
Guloromning aqlu zakovatiga
tahsinlar aytishibdi. Bu
voqeaning guvohi bo'lgan
shahzoda shaharni gullar
shahriga aylantirish haqida
farmon beribdi. Odamlarning
tabiatga, gullarga bo'lgan
mehri yanada ortibdi. Shahar
esa yanada ko'rkamlashib
ketibdi.

Dildora SHOKARIMOVA,
Mirzo Ulug'bek tumanidagi
222-maktabning
4-«V» sinf o'quvchisi.

TOPISHMOQLAR

Oltin sandiq ochildi,
Sariq tillo sochildi.

(Kuz).

Unday yog'ilar oppoq,
Zaminni bosar mudroq.
Bolalarga-chi har kun,
O'yin topilar quvnoq.

(Qish).

Shir-shir etdi, ho'l bo'ldi,
Arpa, bug'doy mo'l bo'ldi.
Mehnat qilgan xalqimning,
Topganlari dur bo'ldi.

(Qor).

Jonga rohat tilaydi,
Sochlarimni silaydi.

(Shabada).

Sunbula HAYDAROVA,
Qashqadaryo viloyati, Qarshi tumanidagi
B.Oripov nomli maktab o'quvchisi.

MAQOLLAR

Insonning qudrati - mehnatidadir.

x x x

Ota-onangni g'animat bil,
Bo'lmasa o'zingdan o'pka qil.

Mahmudjon AZIMOV,
Shayxontohur tumanidagi 169-maktabning
5-sinf o'quvchisi.

O'zbekiston bolalari
va o'smirlarining
gazetasi

Muassislar:
O'ZBEKISTON
RESPUBLIKASI
DAVLAT MATBUOT
QO'MITASI,
O'ZBEKISTON
RESPUBLIKASI
XALQ TA'LIMI
VAZIRLIGI,
«KAMOLOT»
YOSHLAR
IJTIMOIY
HARAKATI,
«SOG'LOM AVLOD
UCHUN» XAYRIYA
JAMG'ARMASI

BOSH MUHARRIR:
Umida ABDUAZIMOVA
TAHRIR HAY'ATI:
Shuhrat AHMEDOV,
Jamoliddin FOZILOV,

Oynisa

MUSURMONOVA,
Komil YUSUPOV,
Mukarrama
MURODOVA,
Sunnatilla QO'ZIYEV,
Ergashvoy SARIQOV.

Noshir
«Ijod dunyosi»
nashriyot uyi.

Gazeta «Ijod dunyosi»
nashriyot uyi kompyuter
bo'limida terib
sahifalandi.

Hajmi A-3, 2 bosma
taboq.

«Sharq» nashriyot-
matbaa aksiyadorlik
kompaniyasida 58.519
nuxxada ofset usulida
bosildi.

Korxona manzili:
«Buyuk Turon»
ko'chasi, 41.
Buyurtma № T-2792
Gazetani
Muhabbat
MAHSUDOVA
sahifaladi.
Navbatchi:
Muharrama
PIRMATOVA

Ro'yxatdan o'tish
tartibi № 000137
Manzilibiz: 700129,
Toshkent shahri,
Navoiy ko'chasi,
30-uy.

Tel: 144-62-34.
144-63-08